

Олена Жидецька (м. Київ)

Архітектор Георгій Рогожин та його колекція з історії українських сіл

Архітектором Георгієм Миколайовичем Рогожиним передано до фонду Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного унікальні матеріали з історії українських сіл. На відзначення цієї події у вересні 2015 року в бібліотеці відбулася зустріч з архітектором.

Георгій Рогожин – цікава непересічна особистість, один з тих, хто надзвичайно відповідально ставиться до питання збереження та передачі нащадкам золотого скарбу історії – надбання людської цивілізації в різних галузях життя, без якого не може існувати людство.

Упродовж свого творчого життя архітектор неухабно вносить свій внесок у примноження цього надбання. Він вдало поєднує діяльність науковця з діяльністю практикуючого архітектора: вивчає й аналізує розвиток українського села, відроджує й проектує християнські храми.

За визначні заслуги в архітектурній галузі й мистецтвознавстві Рогожин Г. М. удостоєний звання лауреата премії імені І. В. Моргилевського Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, має численні нагороди від настоятелів збудованих за проектами архітектора храмів для місцевих громад.

Під час навчання в аспірантурі Георгій Рогожин займався сільською архітектурою. Нерівні побутові умови життя сільських і міських мешканців спонукали молодого архітектора до пошуку вирішення проблем села й «підтягування життя на землі» до міського рівня.

На посаді завідувача відділу комплексної перебудови сіл в Українському науково-дослідному і проектному інституті цивільного сільського будівництва «УкрНДПЦивільсьбуд», у якому архітектор працював з дня заснування установи, він разом з колегами-однодумцями та

за допомогою значної кількості спеціалістів на місцях (археологи, краєзнавці, педагоги тощо) у 1960-тих роках минулого століття підготували й здійснили перепис усіх сіл України.

На підставі достовірної інформації перепису було зроблено перший статистичний аналіз територій республіки, який став підґрунтям для наукових досліджень і подальшого практичного використання.

Спеціалістами-архітекторами під керівництвом Георгія Рогожина розроблено, з урахуванням різниці історії, традицій і можливостей територій України, цільові програми з розвитку оптимізації життєвого середовища в сільській місцевості, шкільної мережі окремих регіонів, культурно-побутового обслуговування населення, здійснено розрахунки науково обґрунтованих норм споживання (повний стандарт послуг), створено стандарти життєвого середовища на селі.

Паралельно йшла робота з виявлення історичних об'єктів на територіях сільських громад. Результатом праці стало створення довідок про українські села та історико-архітектурної спадщини Київської області. У цих довідках відображена історія України. Вони є важливим джерелом згадок про зниклі дві тисячі сіл, підтвердженням існування конкретних історичних пам'яток. Ці матеріали збереглися лише в архіві архітектора і нині передані у фонд ДНАББ ім. В. Г. Заболотного.

Олександр Крижанівський

Георгій Рогожин

Ця робота проводилася спільно з Товариством охорони пам'яток історії та культури, Держбудом та за підтримки Ради міністрів УРСР. Як виявилось, у кожному десятому – дванадцятому селі були присутні пам'ятки археології, історії, культури, архітектури. Більшість історичних об'єктів, на жаль, до сьогодні не мають належного інформаційного забезпечення, у той час, як у зарубіжних країнах бюджет міст значно поповнюється за рахунок коштів від розвитку туристичної галузі. Крім цього, за останні 70 років найбільше постраждали пам'ятки архітектурні – знищено 300 тисяч храмів!

Тому останні 25 років свого життя Георгій Рогожин займається відновленням історичної пам'яті – поетапним відтворенням і проектуванням зруйнованих храмів – у тісному зв'язку з Радою Київської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, у якій чверть віку він очолює Секцію пам'яток містобудування та архітектури, є членом колегії Ради.

У творчому доробку практикуючого архітектора 100 проектів церков у стилі українського архітектурного бароко, з яких понад 50 зведено в різних областях України. Під час будівництва

Колекція Г. Рогожина

Олег Бажан

Валентин Кобзар

куполів храмів впроваджено їх каркасне зведення, що значно зменшує витрати. Храми відтворюють переважно в сільській місцевості та за кошти місцевих громад.

На думку архітектора Рогожина, в селі можна зробити умови навіть кращі, ніж у місті. Технічні можливості для цього є. Проте процес цей має бути контрольований суспільством. Робота без відповідних програм, таких як генплан міста чи села, є руйнацією з точки зору естетики та містобудування.

Нині Україна – четверта країна за кількістю населення і друга за площею в Європі, проте за умовами життя знаходиться на 72 місці. Архітектор вважає, що така ситуація стала можливою через допущені порушення логіки й законів. «Цього не сталося б, якби була продумана програма і стандарти для рівних можливостей громадян. Тоді й життя в нашій країні пішло би іншим шляхом», – говорить Георгій Рогожин.

Тема, над якою все життя працював Георгій Рогожин, виявилася надзвичайно близькою його однодумцям і прихильникам. Наталія Булаєвська, заступник голови Ради київської Обласної організації українського Товариства охорони пам'яток історії та культури, Заслужений працівник культури України, лауреат премії ім. акаде-

міка НАН України П. Т. Тронька; Валентин Кобзар – дослідник історії київського водогону, автор книг, краєзнавець; Олег Бажан – старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України, член правління Національної спілки краєзнавців України, перший заступник головного редактора журналу «Краєзнавство»; Олександр Крижанівський – доцент кафедри дизайну Інституту мистецтв Київського університету ім. Б. Грінченка; Леся Іванченко – співробітниця Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України підтримали Георгія Рогожина в тому, що дослідження історії сільських регіонів є надзвичайно важливим фактором для подальшого розвитку нашої країни, особливо в умовах децентралізації та реформування місцевого самоврядування, необхідності складання реєстру втрачених сіл. Адже кожне село чи маленьке містечко є центром розвитку української культури та духовності.

Хочеться вірити, що зустріч з Георгієм Рогожиним спонукатиме нинішніх науковців, на яких лежить відповідальність за майбутнє держави, до нового погляду на історію України. А напрацювання архітектора і його команди стане хорошим дороговказом і платформою для майбутніх історичних досліджень.

Наталія Булаєвська та Георгій Рогожин